

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A kreativitás, a vállalkozói szellem és a mobilitás elősegítése az oktatás és képzés terén

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2015/C 332/03)

Előadó: Vladimíra DRBALOVÁ

2014. október 16-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

A kreativitás, a vállalkozói szellem és a mobilitás elősegítése az oktatás és képzés terén.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2015. május 7-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2015. május 27–28-án tartott, 508. plenáris ülésén (a május 27-i ülésnapon) 88 szavazattal 8 ellenében, 21 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB támogat egy, az Európai Bizottság és az EU Tanácsának elnökségi triója által indított közös kezdeményezést, melynek célja a vállalkozói készségek oktatására⁽¹⁾ való összpontosítás, valamint a vállalkozói beállítottság elősegítése Európában.

1.2. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok térjenek vissza az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréhez (Oktatás és képzés 2020), amely a 2006-os, még mindig teljes mértékben helytálló oslói menetrenden alapul.

1.3. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok dolgozzák ki a vállalkozói szemlélet oktatásával kapcsolatos saját stratégiáikat, vagy építsék be a vállalkozói szemlélet koncepcióját az egész életen át tartó tanulásra irányuló nemzeti stratégiáikba.

1.4. Az EGSZB az EP és a Tanács ajánlásában (2006)⁽²⁾ meghatározott kulcskompetenciák fokozatos fejlesztésére szólít fel, melynek célja az alkalmazkodóképesség, a foglalkoztathatóság, a társadalmi befogadás és a mobilitás javítása.

1.5. A jó minőségű szakmai gyakorlatok, gyakornoki programok és tanulószerveződéses gyakorlati képzések, duális vagy egyéb munkaalapú rendszerek, induló vállalkozások és inkubátorprogramok, az önkéntesség és a sporttevékenységek megkönnyíthetik az átmenetet az iskolából a munkahelyre vagy az önfoglalkoztatás felé.

1.6. Javítani kell az iskolán kívül szerzett ismeretek elismerésének folyamatait, a tanulókat, az oktatókat és a munkaadókat pedig be kell vonni az elismertetési folyamatok kialakításába, és el kell érni, hogy az ilyen folyamatok ösztönzést jelentsenek számukra⁽³⁾.

1.7. A vállalkozói szemlélet oktatását ugyanakkor az általános társadalmi, nem csupán az üzleti környezet összefüggésében kell szemlélni. A vállalkozói készségekkel az oktatás és képzés minden szintjén foglalkozni kell, megfelelő módon, már korai életkortól kezdődően úgy, hogy a tananyag egésze során lehetőség legyen azok folyamatos fejlesztésére.

⁽¹⁾ A fogalom meghatározása az 5.3. pontban található.

⁽²⁾ 2006. december 18-i ajánlás, HL L 394., 2006.12.30., 10. o.

⁽³⁾ HL C 214., 2014.7.8., 31. o.

1.8. Az EGSZB támogatja azt a tagállamoknak szóló európai bizottsági javaslatot, hogy a kulcskompetenciák keretrendszerének részeként dolgozzanak ki egy, a vállalkozói kompetencia tekintetében irányadó referenciakeretet. Ez hozzájárulna egy, a különböző képzési szintek között koordinált megközelítésnek, valamint a nem formális és informális tanulás figyelembevételének a biztosításához.

1.9. Az EGSZB azt kéri a tagállamoktól, hogy vezessenek be egy olyan, tanárookra, oktatókra és oktatási vezetőkre irányuló programot, amely a vállalkozási ismeretek és a vállalkozói szemléletmód fejlesztésére összpontosít. A képzési intézményeknek pedig olyan tanulási környezetet kell kínálniuk, amely támogatja a vállalkozó szellemet, és nyitva áll a szélesebb közönség előtt.

1.10. Az EGSZB hangsúlyozni szeretné a különböző érdekelt felek – közigazgatás, iskolák, vállalatok, foglalkoztatási szolgálatok, családok – közötti partnerség jelentőségét, elsősorban azt a szerepet kiemelve, melyet a szociális partnerek töltenek be a valósághoz igazodó szakmai és transzverzális kompetenciák fejlesztésében.

1.11. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy használjanak fel minden olyan rendelkezésre álló programot és eszközt, amely támogatja a vállalkozói szellemet az oktatás és képzés terén, a kreativitást, az innovációt és a mobilitást. Az EGSZB sürgeti, hogy az Európai Bizottság támogatást és megfelelő segítséget nyújtson a tagállamoknak az Erasmus+ végrehajtásához, biztosítva a program minden eszközének megfelelő működését.

2. Az európai szakpolitikai keret

2.1. Az Európai Tanács 2014. június 26–27-i következtetéseinek egyik prioritása, amint *Az Unió stratégiai menetrendje a változások idején*⁽⁴⁾ című I. melléklet kifejti, annak elősegítése volt, hogy mindenki fejleszthesse készségeit, kibontakoztathassa tehetségét és javíthassa esélyeit, a modern gazdaság követelte készségek megszerzését és az egész életen át tartó tanulást támogatva.

2.2. Az olasz elnökség, annak érdekében, hogy hozzájáruljon az Európa 2020 stratégia felülvizsgálatához⁽⁵⁾, politikai vitát indított az oktatásnak és nevelésnek a nemzeti és uniós növekedési menetrendekben betöltött szerepéről. A lett elnökség is folytatja a digitális lehetőségek népszerűsítését és a vállalkozói ismeretek oktatásának előmozdítását, különösen regionális szinten⁽⁶⁾.

2.3. Az Oktatási, Ifjúsági, Kulturális és Sportügyi Tanács 2014. december 12-i következtetéseiben⁽⁷⁾ hangsúlyozta, hogy a vállalkozói készségek és az oktatás is az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre irányuló Európa 2020 stratégia prioritását képezi. Vállalkozói készségeik fejlesztése révén a polgárok mind karrierjük során, mind pedig a magánéletükben könnyebben boldogulhatnak.

3. Általános megjegyzések

3.1. A vállalkozói készségek oktatására való összpontosítás visszatérést jelent a **vállalkozói ismeretek európai oktatására irányuló oslói menetrendhez**⁽⁸⁾, amely a vállalkozói gondolkodásmód előmozdításának felgyorsítására irányul, valamint az **oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréhez („Oktatás és képzés 2020”)**⁽⁹⁾.

3.2. A kreativitás és az innováció döntő tényező a vállalkozásfejlesztés szempontjából, és ahhoz, hogy Európa nemzetközi szinten versenyképes legyen. Az oktatásba és a készségek fejlesztésére szolgáló képzésbe való beruházás létfontosságú a növekedés és a versenyképesség növeléséhez. Az első kihívás annak előmozdítása, hogy valamennyi polgár meg tudjon szerezni olyan transzverzális kulcskompetenciákat, mint a digitális kompetenciák, a tanulás tanulása, a kezdeményező-készség, a vállalkozói készségek és a kulturális tudatosság⁽¹⁰⁾.

⁽⁴⁾ EUCO 79/14, 15. o.

⁽⁵⁾ Az olasz elnökség programja: „Európa – Új kezdet”, 72. o.

⁽⁶⁾ A lett elnökség konferenciája, 2015. február 11–12., Riga: „Régiós vállalkozások az Európai Unió versenyképességének fokozásáért”

⁽⁷⁾ A Tanács következtetése: „Vállalkozásoktatás és -képzés”, HL C 17., 2015.1.20., 2. o.

⁽⁸⁾ A vállalkozói ismeretek európai oktatására irányuló oslói menetrend, 2006. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/education-training-entrepreneurship/policy-framework/2006-conference/index_en.htm

⁽⁹⁾ A Tanács 2009. május 12-i következtetése az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről („Oktatás és képzés 2020”) – HL C 119., 2009.5.28., 2. o.

⁽¹⁰⁾ A Tanács 2009. május 12-i következtetéseiben (Oktatás és képzés 2020) szereplő, „Az innováció és a kreativitás – a vállalkozói készségeket is beleértve – fejlesztése az oktatás és a képzés minden szintjén” című 4. stratégiai célkitűzéssel összhangban.

3.3. Az LMO „Induló vállalkozások támogatása a növekedés és munkahelyteremtés ösztönzése érdekében” témában tartott konferenciája⁽¹¹⁾ is egyértelműen megmutatta, hogy a vállalkozói készségek oktatását a társadalmi környezet szélesebb kontextusában kell szemlélni. Az üzleti környezetet emellett úgy kell kialakítani, hogy megkönnyítse a vállalkozások indítását, a bürokrácia csökkentését, valamint munkalehetőségek teremtését. Az új vállalkozások fontolóra vételét, indítását és fejlesztését ösztönző tényezőket eredményesen össze lehet kapcsolni számos más aktív munkaerő-piaci politikával, és a vállalkozások támogatásának és fejlesztésének szélesebb keretében kell szemlélni őket.

3.4. A kisvállalkozói intézkedéscsomag⁽¹²⁾ felülvizsgálata egyedülálló lehetőséget biztosít a kkv-kre és a vállalkozói képzésre összpontosító intézkedések közötti kapcsolatok megerősítésére, minden elérhető eszköz, például a COSME felhasználásával. A kkv-k szaktudásának fejlesztése és az innováció valamennyi formájának elősegítése az egyike annak a tíz vezérelvnek, melyek arra irányulnak, hogy EU-szerte azonos versenyfeltételek jöjjenek létre a kkv-k számára.

4. Kulcskompetenciák

4.1. A vállalkozásoktatás elemeinek az oktatásba és a képzésbe való beépítése arra kell, hogy irányuljon, hogy nemtől, társadalmi-gazdasági háttértől vagy a sajátos nevelési igényektől függetlenül minden tanulóknak lehetősége legyen a vállalkozáshoz szükséges készségei és kompetenciái fejlesztésére.

4.2. A vállalkozói szemlélethez az olyan alapvető készségek mellett, mint az írás-olvasási és számolási készségek, szükség van az Európai Parlament és a Tanács 2006-os ajánlása szerinti kulcskompetenciák fokozatos fejlesztésére is, ideértve a kezdeményező-készséget, a vállalkozói szellemet és az elképzelések megvalósításának képességét. Ehhez hozzátartozik a kreativitás, az innováció és a kockázatvállalás, valamint annak képessége, hogy az egyén célkitűzései érdekében terveket készíts és vizsgálja végig.

4.3. Az idegen nyelveken történő kommunikáció különösen fontos annak biztosításához, hogy az európai polgárok Európa-szerte szabadon tudjanak utazni, dolgozni és tanulni, ez pedig egyre fontosabbá válik a fiatalok számára⁽¹³⁾.

4.4. A digitális vállalkozói tevékenység az egységes digitális piac korában létfontosságú az új munkahelyek létrehozásához, az innovatív ötletekhez és az innováció ütemét felgyorsító klaszterekhez. Az EU-nak olyan politikai keretet kell kidolgoznia, amely előmozdítja az ikt-ismereteket, és arra ösztönzi a tagállamokat, hogy tanuljanak egymástól arra vonatkozóan, hogyan tudják növelni az ikt-ismeretekkel rendelkező friss diplomások számát, a vállalatok szükségleteivel összhangban.

4.5. Ki kell használnunk a nőkben rejlő óriási potenciált, és fel kell fedeznünk a vállalatok vezetéséhez és működtetéséhez való egyedülálló hozzáállásukat. A tagállamoknak az érintett érdekelt felekkel szorosan együttműködve olyan programokat kell megvalósítaniuk, amelyek a vállalkozások és a vállalkozói ismeretek fejlesztésére, valamint a nők által vezetett vállalkozásoknak a globális ellátási láncba való bevonására összpontosítanak⁽¹⁴⁾.

5. Hogyan lehet előmozdítani a „vállalkozói gondolkodásmódot”?

5.1. A vállalkozói készségek általában véve fontosak az életben, valamint ahhoz, hogy az emberek önállóbban tudják alakítani életüket. A vállalkozói készségekkel az oktatás és képzés minden szintjén foglalkozni kell, megfelelő módon, már korai életkortól kezdődően úgy, hogy a tananyag egésze során lehetőség legyen azok folyamatos fejlesztésére.

⁽¹¹⁾ Az EGSZB munkaerő-piaci megfigyelőközpontjának 35. ülése, 2014. november 13.

⁽¹²⁾ COM(2008) 394 final.

⁽¹³⁾ Az Európai Bizottság stratégiai kerete: 1) A 2002-ben az állam- és kormányfők által elfogadott barcelonai célkitűzés, valamint 2) Állam és kormány. A „Többnyelvűség: európai tőke és közös elkötelezettség” című 2008-as közlemény felvázolja az Európai Bizottság e téren végzett tevékenységeit.

⁽¹⁴⁾ Entrepreneurs: What can we learn from them? Part.2/3 – Inspiring female entrepreneurs. [Vállalkozók: Mit tanulhatunk tőlük? 2/3. rész – Inspiráló női vállalkozók.] Kutatási jelentés, 2013. CIPD (Chartered Institute of Personnel and Development).

5.2. Valamennyi iskolásnak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy munkatapasztalatot biztosító programokban vegyen részt e készségek fejlesztése érdekében. A haladás értékelésére és a vállalkozói készségek megszerzésének bemutatására kidolgozott eszközöknek a jövőbeli munkatapasztalatok minőségének javítására kell összpontosítaniuk. Jó példa erre a „Yrittäjyyskasvatus”⁽¹⁵⁾ nevű finn munkaprogram, amely vállalkozásokkal kapcsolatos képzést nyújt különböző oktatási szinteken.

5.3. A vállalkozói szemlélet oktatása a meghatározás szerint olyan formális oktatások összessége, amelyek tájékoztatják, oktatják és képzik mindazokat, akik részt kívánnak venni a társadalmi-gazdasági fejlődésben egy, a vállalkozói szemlélet tudatosítását, a vállalkozásalapítást vagy a kisvállalkozások fejlesztését előmozdító projekt révén⁽¹⁶⁾.

5.3.1. Európa ma a duális rendszereknek és a munkaalapú tanulás hasonló formáinak népszerűsítésébe és fejlesztésébe veti minden reményét. Az ilyen rendszereket működtető tagállamok hosszú távon jó eredményeket érnek el, a fiatalok munkanélküliségi rátája az uniós átlag alatt van.

5.3.2. A szakmai gyakorlat fontos eszköze a munkanélküliség felszámolásának vagy a készségekkel kapcsolatos elvárások és kínálat közötti eltérések orvoslásának és az oktatásból a munkaerőpiacra történő átlépés biztosításának. Jobban kellene támogatni, hogy a szakmai gyakorlatok bekerüljenek a tanrendekbe⁽¹⁷⁾.

5.3.3. A gyakornoki programok, melyek célja a munkavállalók vállalkozói hozzáállásának erősítése, valamint a munkavállalók által kezdeményezett/szociális vállalkozási tevékenység sikeres példái lehetnek az olyan, a munkavállalók részvételén alapuló rendszereknek, amelyek a szervezet gazdasági és társadalmi céljainak elérésére irányulnak.

5.3.4. Az önkéntesség értékes tapasztalatot jelenthet a készségfejlesztéshez. A nem formális oktatást nyújtó legfőbb szervezetek ifjúsági szervezetek. Oktatási programjaik révén számos transzverzális kompetencia – például a csapatmunkára való képesség, interperszonális készségek, kezdeményező-készség és kockázatvállalás – fejlesztéséhez hozzájárulnak. A fiatalok így (a tényleges üzleti élettel szemben) biztonságos környezetben tanulhatnak hibáikból.

5.4. 2012-ben az Európai Bizottság közzétett egy jelentést *A vállalkozói készségek iskolai fejlesztése Európában*⁽¹⁸⁾ címmel, amely a nemzeti stratégiákra, tantervekre és tanulási eredményekre összpontosít. A vállalkozói készségek oktatását jelenleg több európai országban népszerűsítik, és számos különböző megközelítést fogadtak el: 1) kizárólag a vállalkozói készségek oktatására összpontosító specifikus stratégiák/cselekvési tervek, 2) a vállalkozói készségek oktatásával kapcsolatos célkitűzéseket is tartalmazó, szélesebb körű oktatási vagy gazdasági stratégiák, 3) a vállalkozói készségek oktatásához kapcsolódó egyedi vagy többszöri kezdeményezések.

5.5. Nem mindenki születik üzletembernek vagy üzletasszonynak. A vállalkozói szellem pusztán több lehetőséget teremt számukra ahhoz, hogy sikeresek legyenek karrierjük során, illetve magánéletükben is. Érdemes azonban támogatni azokat, akiknek van tehetségük az üzlethez, és megfelelően bátrak is ahhoz, hogy belevágjanak vállalkozói elképzeléseik megvalósításába.

5.5.1. Az üzleti inkubátorházak az innováció és a vállalkozással kapcsolatos tevékenységek központjai. Sok egyetemen megtalálhatóak, és biztonságos környezetről gondoskodnak, amelyben a diákok szakszerű iránymutatást kaphatnak üzleti elképzeléseik megvalósításához, és kockázatot vállalhatnak anélkül, hogy negatív hatásokkal és sorozatos kudarcokkal kellene számolniuk. Az inkubátorházzal rendelkező üzleti iskolák hallgatói közvetlenebb úton csatlakozhatnak egy induló vállalkozáshoz vagy alapíthatnak saját céget.

5.5.2. A vállalkozói készségeket az általános oktatási rendszereken kívül eső készségfejlesztő programok révén is meg lehet szerezni. Ezek a programok magukban foglalhatnak betanítást és mentortevékenységeket, melyeket tapasztalt oktatók, vállalkozók és üzleti szakértők biztosítanak. Nemcsak segítenek a potenciális vállalkozóknak abban, hogy értékes üzleti szaktudást szerezzenek, de azt is lehetővé teszik számukra, hogy kapcsolathálózatot építsenek ki már működő vállalkozásokkal és vállalkozókkal.

⁽¹⁵⁾ Finn Oktatási Minisztérium (2009), Útmutató a vállalkozói ismeretek oktatásához, Helsinki.
Finn Gazdasági és Munkaügyi Minisztérium (2012), Entrepreneurship review 2012.

⁽¹⁶⁾ Lásd az UNESCO és az UNEVOC meghatározását.

⁽¹⁷⁾ HL C 214., 2014.7.8., 36. o.

⁽¹⁸⁾ Eurydice, 2012. április, A vállalkozói készségek iskolai fejlesztése Európában.

5.5.3. A kereskedelmi és iparkamarák által Európa-szerte kínált vállalkozói készségfejlesztő programokat a tanulási és gyakorlati módszerek széles skálája jellemzi, melyek abban támogatják a résztvevőket, hogy miként találják meg és indítsák el a megfelelő üzleti vállalkozást, keressék és szervezzék meg a szükséges forrásokat, illetve vállalják a céghez köthető kockázatokat. Néhány példa: Entrepreneurial Skills Pass (Ausztria)⁽¹⁹⁾, Startup@Campus (Belgium)⁽²⁰⁾, Incuba' school (Franciaország), Long night of Start-ups (Németország)⁽²¹⁾, New Entrepreneurs Day (Spanyolország) és Bright and Young (Belgium)⁽²²⁾.

5.6. Az érdekeltek és a civil társadalmi szervezetek kulcsszerepet játszhatnak azáltal, hogy ténylegesen hozzájárulnak a vállalkozói készség előmozdítását és a vállalkozói szellem támogatását célzó kezdeményezések végrehajtásához és megvalósításához. Jó példa erre a finn Startup Sauna alapítvány⁽²³⁾, melyet finn vállalkozók különféle állami szereplőkkel együttműködésben hoztak létre.

6. Hogyan lehet felismerni és átláthatóbbá tenni a vállalkozói készségeket?

6.1. A készségek és képesítések elismerése és átláthatósága körüli folyamatos problémák gátolják a készségek és képesítések megfelelő ötvözetének kialakítását, de a mobilitást is, ami pedig nélkülözhetetlen a készségek és munkahelyek versenyképességét és jólétet ösztönző, szorosabb összhangjának megteremtéséhez.

6.2. Európai szinten számos eszközt hoztak létre azzal a céllal, hogy a szakképzésben (VET) és a felsőoktatásban (HE) szerzett képességek és kompetenciák átláthatósága és elismerése révén egész Európában elősegítse az együttműködést⁽²⁴⁾.

6.3. Ezek az eszközökön túl számos további kezdeményezés törekszik a készségkereslet és -kínálat közötti összhang hiányának orvoslására. Ilyen például a készségek, kompetenciák, képesítések és foglalkozások európai osztályozása (ESCO) és a „készségkörkép”. A mobilitás előmozdítását szolgálja az Europass-keret, ezen belül az Europass CV és az európai készségútlevél, valamint a szakmai képesítések elismeréséről szóló irányelv közelmúltbeli felülvizsgálata⁽²⁵⁾.

6.4. Az európai képesítési keretrendszer (EKKR), az európai kreditátviteli rendszerek (ECTS és ECVET) és a készségek, kompetenciák, képesítések és foglalkozások európai osztályozása (ESCO) közötti koherencia erősítésének biztosítása révén könnyebb lenne garantálni a képesítések elismerését, a nem formális és informális tanulás eredményeinek érvényesítését és az egész életen át tartó pályorientációt. Fontos, hogy továbbra is átfogó folyamatról legyen szó, melynek együtt kell járnia a különféle alkalmazott eszközök értékelésével, így biztosítva hatékonyságukat.

6.5. A „Gondoljuk újra az oktatást” című közlemény⁽²⁶⁾ arra is rámutat, hogy szükség van az iskolán kívül szerzett készségek elismerésére, értékelésére és érvényesítésére, és ennek alapján készségprofil kell összeállítani a lehetséges munkaadók számára. Az osztálytermen kívül elsajátított készségeket az új munkaerő kiválasztásakor is fontos felismerni, de az ilyen készségek értékelésének és érvényesítésének terhére nem szabad kizárólag a munkaadókra hárítani.

6.6. Megemlítendő még, hogy a képesítések átvihetőségét támogató szakpolitikák és keretek általában hatályos uniós jogszabályokhoz kapcsolódnak, és számos nemzeti szintű kezdeményezés is létezik a szerzett kompetenciák tagállami szintű elismerésére. Ezeket a nemzeti szintű kezdeményezéseket rendszeresen felül kellene vizsgálni és nyomon kellene követni, hogy fel lehessen tárnai a bevált gyakorlatokat, és támogatni lehessen a kölcsönös tanulást és a közös elveket⁽²⁷⁾.

⁽¹⁹⁾ Entrepreneurial Skills Pass, Ausztria.

⁽²⁰⁾ Startup@Campus, Belgium.

⁽²¹⁾ Long night of Start-ups (Németország).

⁽²²⁾ Bright and Young (Belgium).

⁽²³⁾ Teknologiateollisuus (2012), Uusi Startup-säätiö vauhdittamaan suomalaisia kasvuyrityksiä (Helsinki).

⁽²⁴⁾ Egy központi eszköz az európai képesítési keretrendszer (EKKR), amely minden képesítési típusra és szintre vonatkozik; a szakképzési eszközök közé tartozik az európai szakképzési kreditrendszer (ECVET) és a szakképzés európai minőségbiztosítási referenciakerete (EQAVET). A felsőoktatási eszközök közé tartoznak az európai felsőoktatási minőségbiztosítási normák és útmutatások (ESG) és az európai kreditátviteli és -gyűjtési rendszer (ECTS).

⁽²⁵⁾ 2013/55/EU irányelv.

⁽²⁶⁾ COM(2012) 669 final.

⁽²⁷⁾ Forrás: a készülében lévő Eurofound jelentés: „Youth entrepreneurship in Europe” (2015), EF 1507.

6.7. Az EGSZB támogatja azt az európai bizottsági javaslatot, hogy a kulcskompetenciák keretrendszerének részeként dolgozzanak ki egy, a vállalkozói kompetencia tekintetében irányadó referenciakeretet, melyben alkotórészeire bontják le a vállalkozói kompetenciát az európai képzési keretrendszerben (EKKR) szereplő, tanulási eredményekkel kapcsolatos mutatók és szintek alapján. Ez elősegíti, hogy a különböző képzési szintek között egy koordinált megközelítés érvényesüljön, illetve gondoskodni lehessen a nem formális és informális tanulás figyelembevételéről.

6.8. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság és az OECD alábbi két együttműködési kezdeményezését:

1. **Entrepreneurship360** ⁽²⁸⁾. E kezdeményezés célja, hogy az iskolákban, valamint a műszaki és szakképző intézményekben felhívja a figyelmet a vállalkozás lehetőségeire. Egy szabadon hozzáférhető önértékelő eszközzel van sző, amely támogatja az intézményeket és a tanárokat abban, hogy fejlesszék vállalkozást népszerűsítő stratégiáikat és gyakorlataikat,
2. **HEInnovate**. Ez az online eszköz segítséget nyújt a felsőoktatási intézményeknek abban, hogy nemzetközi kontextusban támogassák a vállalkozóbb és innovatívabb hozzáállást ⁽²⁹⁾.

7. A tanárok, oktatók és oktatásügyi vezetők szerepe

7.1. Az oktatók és tanárok alapvetően fontos szerepet játszanak a tanulás megkönnyítésében és az új ötletek ösztönzésében. Nem könnyű új oktatási eljárásokat és technológiákat bevezetni a tantermekben: a folyamat levezetéséhez képzett és motivált tanárookra van szükség ⁽³⁰⁾. Fontos, hogy támogassanak alternatív és nem formális tanulási megközelítéseket, és egyéni módszereket alkalmazzanak.

7.1.1. A vállalkozói képzési programok sikere és hatékonysága a tanárok és oktatók színvonalán múlik. E tekintetben meg kell állapítani, hogy a potenciális vállalkozók üzleti pályafutásuk korai szakaszában különösen értékelik a tapasztalt tanárok ismereteit és szaktudását, de azoknak az idősebb vállalkozóknak a segítségét is, akik meg tudják osztani velük tapasztalataikat ⁽³¹⁾.

7.1.2. Jó példa a vállalkozói képzési programok hatékonyságára az az Ír Nemzeti Vállalkozóképzési Alapítvány által szervezett program ⁽³²⁾, amely egy intenzív oktatói továbbképzés keretében olyan készségekkel és forrásokkal látja a középiskolai tanárokat és a fiatalokkal dolgozókat, amelyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy sikeresen tanítsák a fiatalokat a vállalkozói ismeretekre. A programot sikeresen teljesítő résztvevők „hiteles vállalkozóismeret-oktató” képesítést kapnak.

7.1.3. De említhetjük a holland vállalkozói és oktatási cselekvési programot ⁽³³⁾ is, melynek célja, hogy a diákok körében erősödjön a vállalkozói szellem és hozzáállás, és ehhez a vállalkozói készségeket és ismereteket beépíti a holland oktatási rendszerbe. A program több részből áll, így a tevékenységek széles skáláját kínálja, amellyel a tanulói pályafutás összes szakaszában fejleszthetőek a diákok vállalkozói készségei, a tanárok pedig képzéseken vehetnek részt, amelyek megkönnyítik számukra a vállalkozói ismeretek oktatását.

7.2. A tanároknak, oktatóknak és oktatásügyi vezetőknek arra kellene törekedniük, hogy saját kreativitásukat és innovatív hozzáállásukat is fejlesszék, míg az iskolának olyan tanulási környezetet kellene biztosítania, amely támogatja a vállalkozói szellemet, és nyitott a nagyközönség felé.

7.3. 2013 júniusában az Európai Bizottság közzétett egy útmutatót pedagógusok részére ⁽³⁴⁾, amelyben ismerteti a vállalkozói ismereteket oktatókra vonatkozó alapelveket, értékeli az oktatási eredmények minőségét, a tanmeneten átívelő tanulást, a tanárok oktatómunka előtti és alatti képzését, a mentortevékenységet és a vállalkozás-pedagógiai innovációt, illetve fontos következtetéseket von le különböző gyakorlati példákból.

⁽²⁸⁾ The OECD Entrepreneurship 360 project.

⁽²⁹⁾ HEInnovate.

⁽³⁰⁾ HL C 214., 2014.7.8., 31. o.

⁽³¹⁾ Forrás: a készülőben lévő Eurofound jelentés: „Youth entrepreneurship in Europe” (2015), EF 1507.

⁽³²⁾ NFTE programme.

⁽³³⁾ Programok: Voortgangrapportage Programma onderwijs en ondernemerschap és Landbouw en Innovatie, Brief Onderwijs en Ondernemerschap.

⁽³⁴⁾ Az útmutatót az ICF GHK készítette az Európai Bizottság Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatósága számára, „Entrepreneurship education – A guide for Educators” [Vállalkozásoktatás – Útmutató pedagógusok részére].

7.3.1. A vállalkozásokat képző intézményeknek világos oktatási koncepciót kellene kidolgozniuk, amellyel a tanárokat arra is felkészítik, hogy a munkaerőpiac igényeinek megfelelően oktassanak. A vállalkozói szellemet támogató oktatást horizontális megközelítésként és tanmeneten átívelő tárgyként kell beleépíteni az oktatási programba.

7.3.2. A vállalkozásokatokra irányuló képzési programoknak arra kellene ösztönözniük a tanárjelölteket, hogy fejlesszék saját vállalkozói ismereteiket, készségeiket és hozzáállásukat.

7.3.3. Támogatni kell a vállalkozásoktatást segítő ingyenes és nyitott digitális és online eszközök fejlesztését, és fel kell tárnai, hogy miként lehetne együttműködni a nyílt forráskódú szoftverek felhasználói közösségével annak érdekében, hogy teret nyerjen az ingyenes üzleti eszközök alkalmazása, valamint elérhetővé váljon az ezen eszközök alkalmazásához szükséges képzés.

7.3.4. Fontos az oktatók mobilitása egész Európában, különösen a felsőoktatásban. Ezt az EU egész életen át tartó tanulási programján keresztül és/vagy más, külön erre a célra kialakított eszközökkel lehet megoldani. Európában nagyobb mobilitásra és több tapasztalatszerésre van szükség, nemcsak az egyetemek között, de adott esetben a tudományos intézmények és az üzleti élet között is. Programokat kell kidolgozni, melyek segítségével az oktatók más intézményekben és/vagy a magánszektorban is eltölthetnek valamennyi időt, hogy ténylegesen szerepet vállalhassanak, tanulhassanak és fejlődhessenek.

8. A partnerségi elv

8.1. A vállalkozásoktatási tevékenységek kialakításához konzultációt kell folytatni az üzleti szereplőkkel. Csak így lehet ugyanis biztosítani, hogy a friss diplomások rendelkezzenek a sikerhez nélkülözhetetlen készségekkel. Az üzleti szereplőket arra kellene kérni, hogy aktívabb szerepet vállaljanak a menedzserek és munkavállalók képzésében olyan területeken, mint a vállalkozási ismeretek, együttműködés és részvétel szervezeteik vezetésében. Az is fontos, hogy az üzleti szereplők olyan képzést biztosítsanak munkavállalók számára, amellyel elsajátíthatók a szükséges készségek, az új ismeretek és a döntéshozatal. Ehhez olyan munkakörülményeket kell kínálniuk, amelyek lehetővé teszik az ilyen jellegű képzési programokban való részvételt. Emellett együtt kellene működniük az oktatási intézményekkel abban, hogy a fiatalok minél többet megtudjanak a munkaerőpiacról, és megtalálják benne a helyüket.

8.2. A tanulás szempontjából különösen fontos a szakszervezetek és a fiatalok közötti kapcsolat. A szakszervezetek részt vehetnek a fiatalok iskolától vagy oktatóközponttól eltérő munkakörnyezetben történő képzésében. A legtapasztaltabb és legnagyobb szaktudású munkavállalók mentorként vagy betanítóként együtt dolgozhatnak fiatal munkavállalókkal, gyakornokokkal és önkéntesekkel, vagy maguk is taníthatnak kifejezetten gyakornokok számára kialakított kurzusokon. Ezek a vállalkozásokkal fenntartott kapcsolatok fontosak ahhoz, hogy a fiataloknak minél többet megtanítsunk a munkaerő-piaci folyamatokról és az ágazati kapcsolatokról. A tanári szakszervezetek nagyon fontosak a hatékony oktatási és képzési politika kialakításához, de az üzleti szereplőkkel fenntartott kapcsolatok nélkülözhetetlenek.

8.3. A társadalmi partnerség kontextusában mindenképp a munkaadói és munkavállalói szervezeteket kell bevonni az egész életen át tartó tanulásra irányuló nemzeti stratégiák és az ifjúsági garancia végrehajtására vonatkozó cselekvési tervek kidolgozásába. Az EGSZB támogatja a szociális partnerek által kidolgozott ifjúsági foglalkoztatási cselekvési keretet⁽³⁵⁾.

8.4. Alapvetően fontos a civil társadalmi szervezetek részvételének biztosítása. Ez lehetővé tenné, hogy a különféle (nőket, fiatalokat, családokat, fogyatékkal élőket, bevándorlókat, kisebbségeket és más csoportokat célzó) civil társadalmi szervezetek hatékonyabban összpontosítsanak az adott csoport szükségleteire és prioritásaira az oktatási rendszerben és a munkaerőpiacon.

8.5. Továbbra is fontos szerepet töltsön be a család, ahogy azt az EGSZB egy korábbi véleményében⁽³⁶⁾ már említette.

⁽³⁵⁾ Ifjúsági foglalkoztatási cselekvési keret.

⁽³⁶⁾ HL C 68., 2012.3.6., 1. o.

9. A meglévő és az új programok hatékony alkalmazása

9.1. Az **Erasmus+** ⁽³⁷⁾, az Európai Bizottság új oktatás-, képzés-, ifjúság- és sportpolitikai programja (2014–2020) arra törekszik, hogy erősítse a készségeket és a foglalkoztathatóságot, illetve korszerűsítse az oktatási, képzési és ifjúsági munkát. A hétéves program költségvetése 14,7 milliárd euro, ami 40 %-kal több, mint amennyit az EU jelenleg kiad az e területekre irányuló beruházásokra. Az Erasmus+ több mint négymillió európai polgárnak ad esélyt arra, hogy külföldön tanuljon, munkatapasztalatot szerezzen vagy önkéntesként dolgozzon. Ez fontos előrelépés, amely számottevő lehetőségeket kínál a vállalkozásoktatás támogatására, például azáltal, hogy – a felsőoktatásban a tudásfejlesztési szövetségek, a szakképzésben pedig az ágazati szakképzés-fejlesztési szövetségek keretében – hatékonyabb együttműködésre ösztönzi a gazdasági és az oktatási szférát.

9.2. Más programok és eszközök is rendelkezésre állnak a vállalkozásoktatás EU-n belüli támogatásához, melyek a következők: **ESZA** ⁽³⁸⁾, **ESCO – készségek, kompetenciák, képesítések és foglalkozások európai osztályozása** ⁽³⁹⁾, **COSME** ⁽⁴⁰⁾, **HORIZONT 2020** ⁽⁴¹⁾, **az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés** ⁽⁴²⁾ és a **Kreatív Európa** ⁽⁴³⁾.

Kelt Brüsszelben, 2015. május 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

⁽³⁷⁾ Erasmus+, HL L 347., 2013.12.20., 50. o.

⁽³⁸⁾ ESZA.

⁽³⁹⁾ ESCO.

⁽⁴⁰⁾ http://ec.europa.eu/cip/cosme/index_en.htm

⁽⁴¹⁾ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm?pg=home&video=none

⁽⁴²⁾ COM(2013)0144 final.

⁽⁴³⁾ Kreatív Európa.